

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

710

Vragen van het lid **Van Weyenberg** (D66) aan de Minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over *het bericht «Arbeidsdeelname mannen 25 tot 45 lager dan voor crisis»* (ingezonden 23 oktober 2018).

Antwoord van Minister **Koolmees** (Sociale Zaken en Werkgelegenheid) (ontvangen 20 november 2018)

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «Arbeidsdeelname mannen 25 tot 45 lager dan voor de crisis»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

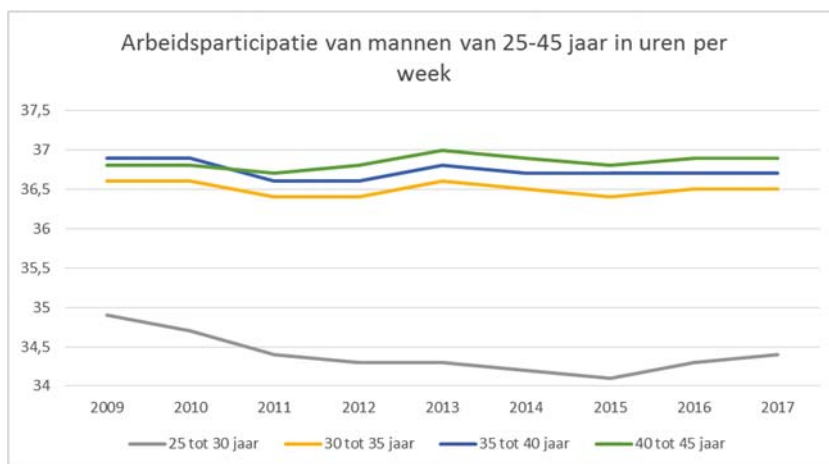
Wat is de ontwikkeling van de arbeidsparticipatie gemeten in uren van mannen tussen de 25 en 45 jaar?

Antwoord 2

Grafiek 1 laat de ontwikkeling van de gemiddelde arbeidsparticipatie in uren per week (inclusief overwerk) zien van werkende mannen tussen de 25 en 45 jaar. De groep mannen van tussen de 25 en 30 jaar werkt gemiddeld wat minder uren per week dan de andere leeftijdsgroepen. Dit komt waarschijnlijk doordat een gedeelte van deze groep mannen nog onderwijsvolgend is en daarom relatief vaak in deeltijd werkt. Ook is het aannemelijk dat een gedeelte van deze groep net afgestudeerd is en wel een baantje heeft, maar nog op zoek is naar een volwaardige baan.

Grafiek 1: De ontwikkeling van de arbeidsparticipatie van mannen tussen de 25 en 45 jaar in uren per week inclusief overwerk.

¹ <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2018/42/arbeidsdeelname-mannen-25-tot-45-lager-dan-voor-crisis>

Bron: CBS Statline, geraadpleegd 12-11-2018.

Vraag 3, 4, 7 en 11

Wat zou de reden kunnen zijn dat vooral bij alleenstaande mannen van 25 tot 45 jaar de arbeidsdeelname lager ligt dan tien jaar geleden?

Hangt de lagere arbeidsdeelname samen met een hogere deelname aan scholing?

Is de verwachting dat de arbeidsdeelname in deze groep weer verder zal aantrekken, of is de verwachting dat de arbeidsdeelname structureel lager zal liggen dan voor de crisis? Kan dit een permanent effect zijn van de crisis? Zouden mogelijke verklaringen die Mankiw noemt voor de Verenigde Staten, zoals afnemende baankansen voor laagopgeleiden door technologische verandering en globalisering, ook een verklaring kunnen zijn voor de daling in Nederland?²

Antwoord 3, 4, 7 en 11

De arbeidsdeelname van mannen tussen de 25 en 45 jaar is in vergelijking met andere groepen, bijvoorbeeld vrouwen in dezelfde leeftijdscategorie, relatief hoog. Ten opzichte van de periode voor de crisis, is de arbeidsdeelname onder deze groep wel gedaald. Een aantal factoren kan hierbij een rol spelen. Allereerst kunnen conjuncturele factoren van belang zijn. In de crisis zijn relatief veel banen verdwenen in sectoren waarin mannen naar verhouding vaak werkzaam zijn, zoals de industrie, bouw, vervoer en de zakelijke dienstverlening. Sinds de netto arbeidsdeelname het laagste punt bereikte in 2014, is deze ook onder deze groep weer gestegen (grafiek 2). Ten tweede kunnen structurele factoren een rol spelen, zo is de participatie met name onder laagopgeleide mannen gedaald, is de scholingsdeelname gestegen en is er een toename van het aantal mannen dat aangeeft niet te kunnen werken in verband met ziekte of arbeidsongeschiktheid³. Daarnaast zijn er meer mannen tussen de 25 en 45 dan voor de crisis alleenstaand of thuiswonend (grafiek 4). In hoeverre deze ontwikkeling samenhangt met de ontwikkeling van de arbeidsdeelname is niet eenduidig te zeggen.

Wetenschappelijke artikelen over dit fenomeen in de Verenigde Staten, waar het zich in sterkere mate voordoet dan in Nederland, geven verschillende mogelijke verklaringen die elkaar niet uitsluiten: dat arbeidsmarktpolarisatie – gedreven door technologische veranderingen – heeft geleid tot een lagere vraag naar arbeid voor deze groep, wat effect heeft op lonen en (mede daardoor) op participatie⁴, dat laagopgeleide jonge mannen door de gestegen aantrekkelijkheid van alternatieve invulling van hun tijd (bv. door video-

² <https://www.nytimes.com/2018/06/15/business/men-unemployment-jobs.html>

³ CBS (2018) Arbeidsdeelname mannen 25 tot 45 lager dan voor crisis». (ingezonden 23 oktober 2018)

⁴ https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/page/files/20160620_cea_primeage_male_lfp.pdf

games) er voor kiezen minder of niet te werken⁵ en dat het gestegen en
wijdverbreide drugsgebruik van jonge mannen een rol speelt in hun lagere
participatie⁶. Het is onduidelijk in hoeverre deze deelverklaringen de hele
trend in de VS verklaren, en in hoeverre deze verklaringen ook opgaan voor
Nederland.

Het CPB doet momenteel op verzoek van het Ministerie van SZW onderzoek
naar de ontwikkeling van het arbeidsaanbod in Nederland van onder meer
deze groep en kijkt daarbij ook naar mogelijke verklaringen voor de geobserveerde
patronen. Naar verwachting publiceert het CPB voor het einde van het
jaar over dit onderzoek.

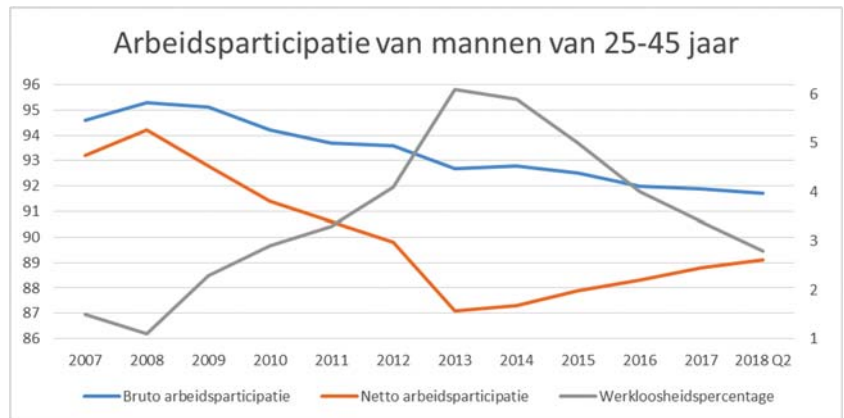
Vraag 5

Vertaalt de vijf procentpunt lagere arbeidsdeelname zich in een hogere
werkloosheid, of trekt een grotere groep zich terug van de arbeidsmarkt?

Antwoord 5

Grafiek 2 laat zien de netto-participatiegraad gedaald is van ongeveer 94% in
2008 naar ongeveer 89% in 2018. Ook is te zien dat sinds het herstel van de
crisis ingezet is, de netto arbeidsparticipatie van mannen met een leeftijd
tussen de 25 en 45 is toegenomen. In dezelfde periode is de werkloosheid
onder deze groep gedaald. Ook de bruto participatiegraad is gedaald in
diezelfde periode. Het aankomende CPB-onderzoek bekijkt of dit een
structureel verschijnsel is.

Grafiek 2: Arbeidsparticipatie van mannen van 25–45 jaar

Bron: CBS Statline, geraadpleegd 01-11-2018.

Vraag 6

Is er meer bekend over de achtergrondkenmerken van mannen tussen de 25
en 45 jaar en de ontwikkeling daarvan? Hoe heeft het opleidingsniveau zich
over de laatste tien jaar ontwikkeld? Wonen zij vaker of juist minder vaak
samen dan tien jaar geleden? Hebben zij vaker of minder vaak kinderen?

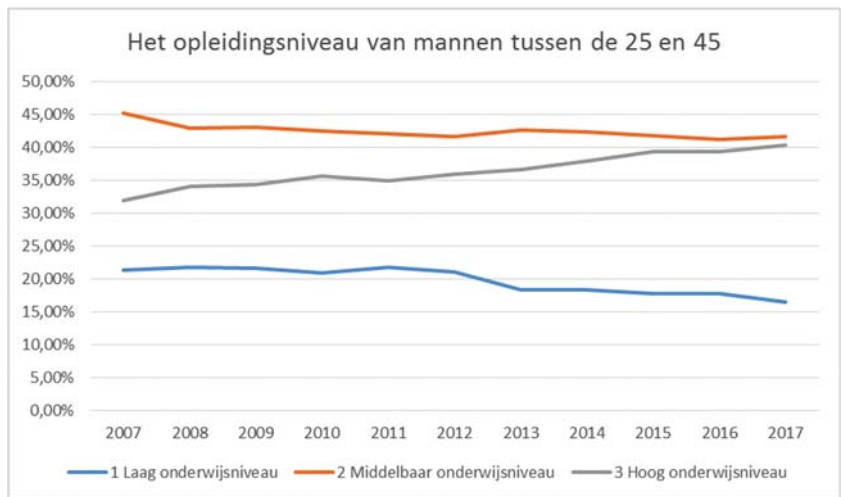
Antwoord 6

Het aandeel hoogopgeleide mannen van tussen de 25 en 45 jaar is gestegen,
terwijl met name het aandeel laagopgeleide mannen, is gedaald (grafiek 3).
Ook blijkt dat deze groep mannen relatief minder vaak samenwoont (grafiek
4). Ze zijn vaker alleenstaand of blijven langer thuis wonen. Daarnaast is het
percentage mannen van tussen de 25 en 45 dat een thuiswonend kind heeft,
de afgelopen tien jaar gedaald van 49% naar 43% gedaald (grafiek 5).

Grafiek 3: Het opleidingsniveau van mannen tussen de 25 en 45 jaar

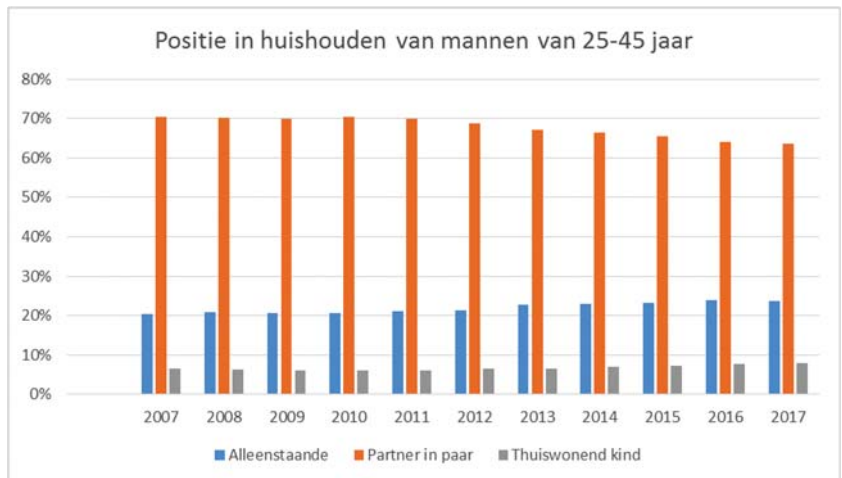
⁵ Zie bijvoorbeeld: <https://scholar.princeton.edu/sites/default/files/maguiar/files/leisure-luxuries-labor-june-2017.pdf>

⁶ <https://www.brookings.edu/bpea-articles/where-have-all-the-workers-gone-an-inquiry-into-the-decline-of-the-u-s-labor-force-participation-rate/>

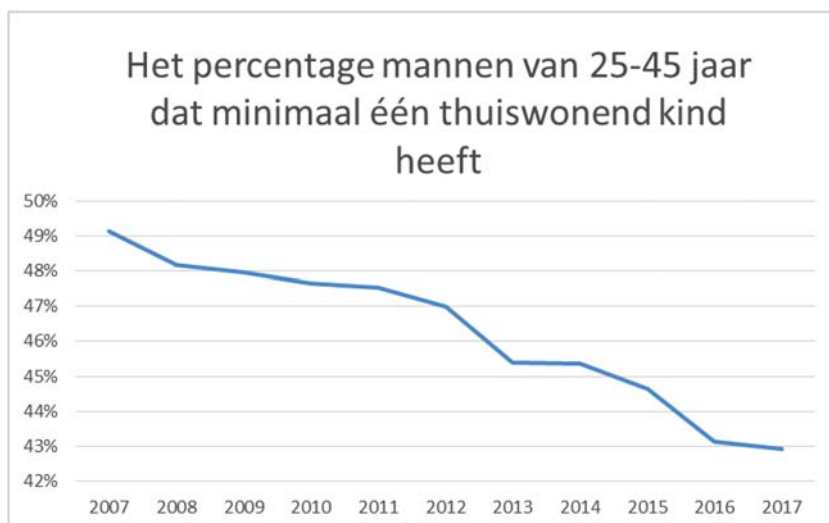
Bron: CBS Statline, geraadpleegd 01-11-2018.

Grafiek 4: De positie in het huishouden van mannen tussen de 25 en 45 jaar

Bron: CBS Statline, geraadpleegd 01-11-2018.

Grafiek 5: Het percentage mannen van tussen de 25 en 45 jaar dat minimaal één thuiswonend kind heeft.

Bron: CBS Statline, geraadpleegd 01-11-2018.

Vraag 8

Wat is de ontwikkeling van mannen in deze leeftijdsgroep in de bijstand-, de Werkloosheidswet (WW)- en arbeidsongeschiktheidsregelingen? Herkent u het beeld dat ziekte vaker een reden is om niet te kunnen werken?

Antwoord 8

Tabel 1 geeft de ontwikkeling van het aantal mannen van tussen de 25 en 45 jaar met een uitkering weer. We herkennen het beeld dat steeds meer jonge mannen een arbeidsongeschiktheidsuitkering krijgen.

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
WW-uitkering	21.560	57.990	53.790	47.090	60.090	74.260	64.520	56.120	55.660	46.320
Bijstandsuitkering	49.250	55.800	63.910	66.940	70.220	79.910	84.930	85.720	87.750	83.230
Arbidsongeschiktheids- uitkering	84.980	84.970	87.270	89.590	92.130	88.440	91.280	93.660	96.550	98.160

Bron: CBS Statline, geraadpleegd 01-11-2018.

Vraag 9

Wat zouden beleidsopties zijn om de arbeidsdeelname onder deze groep te verhogen?

Antwoord 9

De cijfers van CBS laten zien dat de arbeidsdeelname onder hoogopgeleide alleenstaande mannen aanzienlijk hoger ligt dan onder laagopgeleide mannen. Het verder verhogen van het opleidingsniveau onder deze groep is daarom van belang. Daarnaast zet het kabinet in op het betrekken van zoveel mogelijk mensen bij de arbeidsmarkt, zoals aangegeven in de brief «Aanpak krapte op de arbeidsmarkt»⁷, onder meer door werken aantrekkelijker te maken met lagere lasten op arbeid, het stimuleren van een leven lang ontwikkelen zodat mensen beter toegerust zijn op een veranderende arbeidsmarkt en door te investeren in het verbeteren van de begeleiding van werkzoekenden.

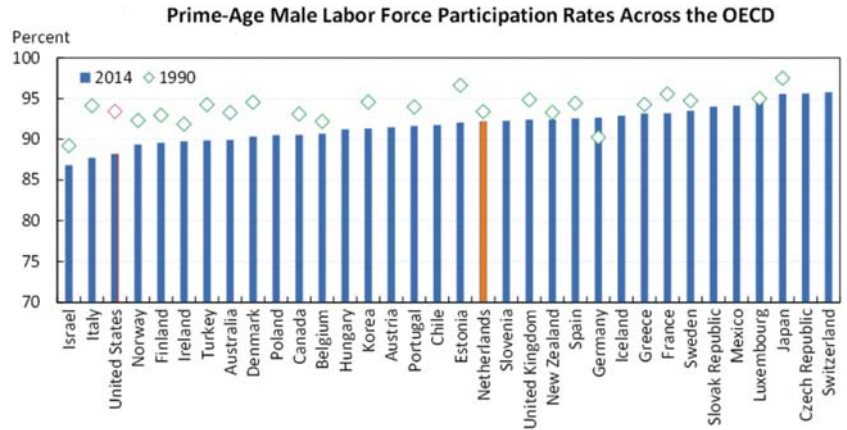
Vraag 10

Is deze daling van arbeidsparticipatie van jonge mannen ook zichtbaar in andere Europese landen?

⁷ Kamerstuk 29 544, nr. 834.

Antwoord 10

Grafiek 6 laat de ontwikkeling van de arbeidsparticipatie van mannen van tussen de 25 en 54 jaar in de OESO-landen zien. Hieruit blijkt dat de dalende arbeidsparticipatie van jonge mannen zeker geen Nederlands fenomeen is. Vrijwel alle landen hebben te maken met een gedaalde participatie van deze groep tussen 1990 en 2014. Alleen in Duitsland neemt deze groep nu meer deel aan de arbeidsmarkt dan in 1990. De daling in Nederland is vergelijkbaar met die in Zweden, maar aanzienlijk lager dan in Denemarken en de VS. Grafiek 6: De ontwikkeling van de arbeidsparticipatie van «prime-age» mannen (tussen de 25 en 54 jaar) in de OESO.

Bron: OESO, CEA berekeningen.